

BİR CEZALANDIRMA YÖNTEMİ OLARAK SOYKIRIM SUÇLAMASI - III

Mehmet Oğuzhan TULUN

Analist

Analiz No : 2021 / 19

11.05.2021

24 Nisan 2021 tarihinde, ABD Başkanı Joe Biden 1915 Olaylarını soykırım olarak nitelendiren bir açıklama yapmıştır.[1] Önceki yazılarımızda bu konudaki parlamento kararları ile hükümet açıklamalarının arkasındaki gerekçenin ahlaki kaygılara değil, siyasi hesaplara dayandığını kuvvetli bir biçimde ortaya koymuştuk.[2] Bidenın açıklamasının anlamını ve sonuçlarını bu anlayış ile değerlendireceğiz.

Başkan Bidenın bu açıklaması, ABD yönetiminin Türkiye-ABD arasında çok sayıdaki meselede yaşanan ciddi sürtüşmenin yarattığı hırstan hareketle Türkiyeyi cezalandırma girişimi olarak görülmelidir. **İki taraf arasındaki ağır eleştiriler ve güvensizlik öylesine benzeri görülmemiş boyutlara ulaşmıştır ki, mevcut gidişat tersine çevrilmezse, Türkiye ile ABD yalnızca ismen NATO ortakları haline geleceklerdir**. Böyle bir vaziyette söz konusu ortaklık, demokratik ilkeler üzerine kurulmuş olan dünyanın en güçlü askeri ittifakını tehlikeye sokmamak adına devam ettirilen bir aldatmacaya dönüşecektir. Bu bağlamda, son birkaç yıl içinde ABD yönetiminden bu türden bir açıklamanın geleceğine dair pek çok işaret ortaya çıkmıştır (en önemlileri ABD Kongresinin 2019 yılında almış olduğu soykırım kararlarıdır). Ancak, **açıklamanın şaşırtıcı olmaması Türk-Amerikan ilişkileri için yaratmış olduğu zararı hafifletmemektedir**.

Bidenın açıklaması Ermenilerin acılarını konu alıyor gibi gözükse de, incelemeye tabi tutulduğu zaman gerçekte **Ermeni kimliği ve tarih yazımını siyasi misilleme amacıyla basitçe suiistimal ettiği ortaya çıkmaktadır**. Bu değerlendirmenin yapılmasının nedeni, bu konudaki parlamento kararları ile hükümet açıklamalarının tarihinin ve oluşturdukları örüntünün araştırılmasına dayalıdır. Böyle bir araştırma, bu kararların/açıklamaların büyük çoğunlukla Ermeni örgütlerinin yoğun lobicilik faaliyetleri ve belirli bir ülkenin Türkiye ile ikili ilişkilerindeki devam eden sorunları bağlamında gerçekleştiğini ortaya çıkarmaktadır.[3]

Açıklama 1915 Olayları konusundaki soykırım anlatısından bazı basmakalıp ifadeler

içermekte ve Türk tarafının konuyla ilgili görüşlerini dikkate almak yönünde herhangi bir çaba sarf etmemektedir. Ancak bu konuda çalışan ve kendilerini akademik dürüstlüğe adamış uzmanlar ve akademisyenler, Osmanlı İmparatorluğu bünyesinde bir yüzyıldan daha uzun bir zaman önce gerçekleşmiş olayların bundan daha karmaşık olduğuna ve bu olaylarda Türkler ile Ermenilerin hem fail hem de kurban olduklarına işaret edecektir. Bu anlamda, soykırım anlatısı tarihi ve hukuki gerçeklerden koparak ve bir propaganda aygıtına dönüşerek yozlaşmıştır. Söz konusu propaganda aygıtı; **militan Ermeni milliyetçilerin geçmişte yaşanmış olayların çirkin gerçeği ile yüzleşmekten kaçınabilmelerini sağlayan, Türkleri şeytan gibi gösteren bir siyah-beyaz tablo çizmek için kullanılmaktadır**. Böylesi propaganda vasıtasıyla; militan Ermeni milliyetçileri kendilerini, kendi halklarını ve üçüncü tarafları kandırmaya devam edebilmektedir, ki bu **elde edilmesi zaten zor olan Türk-Ermeni uzlaşması önünde bir çözümsüzlük yaratmaktadır**.

Soykırım anlatısının yapısı ve (uluslararası toplum tarafından en ağır suç olarak değerlendirilen) soykırım suçlamasının ciddiyeti sebebiyle, Bidenın açıklaması (bazı yorumcuların iddia ettiği gibi) Türk hükümetine karşı bir saldırı olmanın ötesine gitmekte ve **Türk milletine ve kimliğine karşı yapılmış topyekûn bir saldırıya dönüşmektedir**.

Açıklama Türkiyeden söz etmemekte ve suçlamak amacında olmadığını ileri sürmektedir. Bu durum; ABD yönetiminin açıklamanın mesajı ile Türkiye arasına mesafe koyma, böylece ciddiyetini hafifletme girişimi olarak yorumlanabilir. **Ancak, soykırım anlatısının Türkiyeyi ve Türk kimliğini bilhassa hedefleyen bir silah şeklinde şekillendirilmesi dolayısıyla, Bidenın açıklamasının Türkiyeden bahsetmemesinin bir önemi yoktur**. Bu bakımdan, Türkiyeye atıfta bulunulmamış olması bu **açıklamanın özündeki ciddiyeti herhangi bir şekilde hafifletmemektedir**.

Açıklama şu ifadeyi içermektedir: İnsan haklarının saygı gördüğü, tüm insanların hayatlarını onurlu ve güvenli bir şekilde sürdürebildiği ve bağnazlığın ve tahammülsüzlüğün gündelik kötülüğü tarafından lekelenmemiş bir dünya. Bir adım geri atıp, küresel konjonktür (Batı basınının haber yapış şekli, siyasetçilerin söylemleri, vs.) incelendiği zaman; söz konusu **açıklamanın kendisinin bağnazlık ve tahammülsüzlük ile şekillenmiş olduğu anlaşılacaktır**, zira açıklama yalnızca ABDdeki değil, ayrıca Batı dünyasının geri kalanında yükselmekte olan Türk ve Müslüman düşmanlığından kuvvet almaktadır.

Ermeni Amerikan toplumunun (Ermeni Diasporasının en büyük ve en varlıklı unsurlarından biridir) ABDde büyük ve iyi yapılanmış bir varlığı bulunmaktadır. Ancak bu; Amerikan kamuoyunun neden Ermeni görüşlerini ve hedeflerini yansıtan çalışmaları olduğu gibi kabul ederken, bu yaklaşıma eleştirel yaklaşan çalışmaları önemsemediğine veya doğrudan bilmezden geldiğine sadece kısmen açıklama getirmektedir. **Bir grubun yaklaşımını öteki grubun yaklaşımı yerine kayıran bu tür otomatik tepkiler her daim önyargıya dayalıdır. Açıkça tartışılmasa da Amerikan kamuoyunun Müslüman Türk kimliğine karşı, kökleri derinlere inen bir önyargısı bulunmaktadır**.[4] Bu önyargı, Amerika Birleşik Devletlerinin Osmanlı İmparatorluğunu can düşmanı olarak gören Avrupalı dindar Hristiyanlar tarafından kurulmuş olmasının bir

mirasıdır. Bu tarihi önyargı; son zamanlarda Türkiyenin Türkiye-ABD ilişkilerindeki sürtüşme sebebiyle Amerikan basını tarafından oldukça olumsuz bir şekilde yansıtılmasıyla ve İslamiyeti temsil ettiğini iddia eden DAEŞ/İŞID gibi terör örgütlerinin dehşet verici şiddet eylemleriyle artmıştır.

Türkiyede Bidenın açıklamasına basında verilen yer ve yarattığı tepki dikkate alınacak olursa, **Türk kamuoyunun yukarıda değinilen etkenlerin tamamıyla farkında olduğu ortadadır**. Geçmişte diğer ülkelerin siyasetçileri Türkiye aleyhine soykırım açıklamaları yapmış veya soykırım kararları çıkartmış olsa da, Türkiyenin Batı kampındaki başlıca müttefiki olan süper güç ABDnin bahsi geçen kamptaki diğerlerine nazaran daha sorumlu bir şekilde davranması gerektiği beklentisi vardır. Türkiye ile ABD arasındaki bozulan ilişkiler bağlamında, **Bidenın açıklamasının Türk kamuoyunun ABDye yönelik algısında son derece olumsuz ve uzun dönemli bir etkisi olacak, ABDnin bir müttefik olarak güvenilirliği konusunda ciddi soru işaretleri yaratacaktır**. Böyle sert bir kamuoyu tepkisi şaşırtıcı olmayacaktır, zira ABD Başkanı çoktandır çürütülmüş klişeler ve propagandalara dayalı olarak hazırlanmış, **Türk halkının atalarını soğuk kanlı kitlesel katiller olmakla suçlayan** bir açıklama yapmıştır. Acaba Amerikan toplumu, bir başka ülkenin lideri ABD hakkında böyle bir açıklama yapsa hangi hisler içinde olurdu ve nasıl bir tepki verirdi?

Biden açıklamasının dikkate alınması gereken bir başka yönü ise Türk Amerikan toplumu üzerindeki olumsuz etkileridir. Ermeni Amerikan toplumun Türk düşmanı unsurları **bu açıklamanın yarattığı ortamdan yararlanarak emellerini gerçekleştirmek için bastıracak ve bu süreçte Türk Amerikan toplumunu daha da taciz edecektir**. Bu açıklamadan bile önce, ABDdeki bazı okul bölgelerinin eğitim müfredatlarına soykırım anlatısı dahil edilmişti. Müfredattaki bu değişiklikten ötürü Türk Amerikan ebeveynlerinin, çocuklarının diğer öğrenciler tarafından akran zorbalığına ve sözlü tacize maruz kaldığı yönündeki şikayetleriyle ilgili pek çok haber AVİMe ulaşmıştır.

Bu bağlamda Bidenın açıklamasının **insanların hayatlarını onurlu ve güvenli bir şekilde sürdürmelerini nasıl sağlayacağını anlamak güçtür**. Bidenın açıklaması, bir tarafı tatmin etmek adına diğer tarafa iftira atarken, tartışan tarafların diyalog kurmasını nasıl kolaylaştıracaktır? Bu açıklamanın kaçınılmaz olarak yaratacağı kutuplaşma, Amerikan çıkarları açısından hangi amaca hizmet edecektir? Bu açıklama, ABDde yaşayan yaklaşık yarım milyon Türk Amerikalıya nasıl bir mesaj vermektedir? Biden, Türk Amerikalılara ayrımcılık yapan bu açıklamayı nasıl savunabilecektir?

Görünüşe bakılacak olursa mevcut ABD yönetimi; geçmişte tıpkı Yerli (Kızılderili), Afrikalı ve Japon Amerikalılara yaptığı gibi, şimdi de **Türk Amerikalılara ayrımcılık yapmanın ahlaken uygun olduğuna kadar vermiştir**. Yerli, Afrikalı ve Japon Amerikalılar; kendilerine yapılanın ahlaken tiksindirici olduğunun kamuoyunda kabul görmesi için uzun ve zorlu bir mücadele vermek zorunda kalmıştır. Amerikan siyasetçileri ve kamuoyu, Türk Amerikalılara yapılanan da ahlaken tiksindirici olduğunun farkına varacak mıdır? Bu çerçevede, karşılaştıkları tehlikenin ve adaletsizliğin tamamıyla farkında olan **otuzdan fazla Türk, Azerbaycanlı ve Türki Amerikan derneği; Biden açıklamasından dolayı duydukları derin hayal kırıklığını** ve endişeyi dile getiren ortak bir bildiri yayınlamıştır.[5]

1982 yılında Türkiyenin Los Angeles Başkonsolosu Kemal Arıkanı katleden ve sonrasında ABDde hapsedilen, Ermeni asıllı terörist Hampig Sasunyanın yaklaşan tahliyesinin de dikkate alınması gerekmektir. Pek çok Diaspora Ermenisi, 1915teki trajik olaylar sırasında daha doğmamış bile olan bir kişiyi katletmekten hiçbir şekilde pişmanlık duymamış olan Sasunyanı ilahlaştırmaktadır. Sasunyan, Arıkanı sırf Türk olduğu ve militan Ermeni milliyetçisi davası adına propaganda yaratacağı için katletmiştir. Bidenın soykırım anlatısına destek veren açıklaması, Sasunyanın yaklaşan tahliyesiyle birlikte, **Türkiye ve halkını 1970ler ve 80lerde hedef almış terörizm dalgasını tekrar ateşlemek isteyen Ermeni Diasporasının aşırıcı kesimlerini cesaretlendirecektir**.

Son olarak değinmek gerekirse, acaba ABD Başkanı Biden başka tartışmalı tarihi olaylar hakkında da açıklama yapacak mıdır? Örneğin Biden, Almanyanın 1904-1908 yıllarında arasında Namibyada Herero ve Nama halklarına karşı yaptığı katliamı soykırım olarak tanıyacak mıdır? Peki ya Arjantinli ve Şilili birliklerin 1870le ver 80lerde Mapuche halkına karşı yaptığı katliamlar? **Acaba Biden, Birinci Karabağ Savaşı sırasında Ermeni birliklerin Hocalıdaki Azerbaycanlı nüfusa karşı yaptığı katliam veya Yunan bağımsızlık mücadelesi sırasında Mora Yarımadasındaki Türk nüfusun imha edilmesi hakkında yorum yapmak ister mi?**[6] Bu örnekleri, bunların soykırım olup olmadığını tartışmak veya dikkatleri 1915 Olaylarından başka yerlere yönlendirmek için değil, siyasetçilerin tartışmalı tarihi olayları emellerine uygun bir şekilde seçip açıklama yaptıklarını vurgulamak için veriyoruz. ABD Başkanı Joe Biden böyle samimiyetsiz bir harekete başvurarak Türk-Amerikan ilişkilerine unutulmayacak ağır bir darbe vurmuştur.

**Fotoğraf: Ermeni Diasporası mensupları, ABD Başkanı Joe Bidenın 24 Nisan 2021 açıklamasından sonra Türkiyenin Washington DC büyükelçiliği önünde gösteri yapıyor*

***Bu makale, AVİM tarafından 27 Nisan 2021de İngilizce olarak yayınlanan bir makalenin çevirisidir. Orijinal makaleye ulaşmak için tıklayınız: https://www.avim.org.tr/en/Analiz/GENOCIDE-ACCUSATION-AS-A-FORM-OF-PUNISHMENT-III*

[1] Statement by President Joe Biden on Armenian Remembrance Day, *The White House*, April 24, 2021, https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2021/04/24/statement-by-president-joe-biden-on-armenian-remembrance-day/

[2] Örnek olarak bakınız: Mehmet Oğuzhan Tulun, Bir Cezalandırma Yöntemi Olarak Soykırım Suçlaması - II, *Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM)*, Analiz No: 2019/19, 5 Kasım 2019, https://avim.org.tr/tr/Analiz/BIR-CEZALANDIRMA-YONTEMI-OLARAK-SOYKIRIM-SUCLAMASI-II

[3] Mehmet Oğuzhan Tulun, Hollanda Parlamentosunun 1915 Olaylarıyla İlgili Aldığı 22 Şubat Kararı, *Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM)*, Analiz No: 2018/5, 26 Şubat 2018, https://avim.org.tr/tr/Analiz/HOLLANDA-PARLAMENTOSUNUN-1915-OLAYLARIYLA-ILGILI-

ALDIGI-22-SUBAT-KARARI

[4] Örnek olarak bakınız: Justin McCarthy, *The Turk in America: The Creation of an Enduring Prejudice* (University of Utah Press, 2010).

[5] TASC: Türk, Azerbaycan Ve Türki Amerikan Derneklerinin Ortak Bildirisi - 25 Nisan 2021, *Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM)*, duyuru, 27 Nisan 2021, https://avim.org.tr/tr/Duyuru/TASC-TURK-AZERBAYCAN-VE-TURKI-AMERIKAN-DERNEKLERININ-ORTAK-BILDIRISI-25-NISAN-2021

[6] AVİM, Yunan Bağımsızlığı: Anılar Ve Siyaset, ABD Başkanı Yaraya Tuz Serpiyor, *Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM)*, Yorum No: 2021/26, 26 Nisan 2021, https://www.avim.org.tr/tr/Yorum/YUNAN-BAGIMSIZLIGI-ANILAR-VE-SIYASET-ABD-BASKANI-YARAYA-TUZ-SERPIYOR

Yazar Hakkında :

Mehmet Oğuzhan Tulun AVİM'de Analist olarak görev yapmaktadır. Çalışmaları Doğu Avrupa, Kafkasya, Asya,Türk-Ermeni ve Türkiye-Ermenistan ilişkileri, uluslararası suç ve tarih çalışmalarıyla ve din ile siyaset arasındaki etkileşime odaklanmaktadır.

Atıfta bulunmak için: TULUN, Mehmet Oğuzhan. 2026. "BİR CEZALANDIRMA YÖNTEMİ OLARAK SOYKIRIM SUÇLAMASI - III." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Analiz No.2021 / 19. Mayıs 11. Erişim Kasım 22, 2026. https://www.avim.org.tr/tr/Analiz/BIR-CEZALANDIRMA-YONTEMI-OLARAK-SOYKIRIM-SUCLAMASI-III

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi

E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır